

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۹۵۹۶/۵

۱۷ سطر، اندازه: ۲۸×۱۸سم [ف: ۷-۲۵۳]

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کاف، تا: قرن ۱۱؛ به شیوه چلیپایی؛ واقف: خان بابا
مشار، اردیبهشت ۱۳۴۶؛ کاغذ: نخودی، جلد: میشن تریاکی،
۴ص (۴۸-۵۱)، اندازه: ۳۰×۲۱سم [ف: ۹-۲۶۷]

۲. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۵۷/۱۶

آغاز: برابر؛ انجام: و مرکبات منفرد می گرداند ... ترقیات روح
الساح (؟) .. و السلام علی من اتبع الهدی
با مختصری از ترجمه احوال او در هامش همین رساله به فارسی؛
خط: شکسته نستعلیق، کاف: حاج محمد زمان بن کلبعلی مططب
خراسانی، بی تا؛ کاغذ: قورخانه، جلد: میشن قهوه ای، اص
(۳۵)، اندازه: ۲۳/۵×۱۹سم [ف: ۷-۱۸۳]

● ترقية المبتدی و قیس المجتدی (منتخب) / علوم

غریبه / عربی

tarqiyat-ul muhtadī wa qabs-ul mujtadī (mn.)

وابسته به: قیس المجتدی و ترقية المبتدی؛ ابن قرقماز، محمد بن
محمد (۸۰۲-۸۸۳)

گزیده کوتاهی است از کتاب «ترقية المبتدی و قیس المجتدی».
در این منتخب طریقه حکیم سامور بن اشتوه هندی درباره
قواعدی از علوم غریبه و تکسیر حروف و اوافق بیان شده است.
نام کتاب در مأخذ «قیس المجتدی و ترقية المبتدی» ضبط شده،
اما در پشت برگ نخست این نسخه (۱/۱۲۵۰ مجلس) که در
زندگی مؤلف نسخه برداری شده - نام این رساله «ترقية المبتدی
و قیس المجتدی» آمده است. در هیچ دیگر این نام به
این گونه دیده نشده است.

[هدیه العارفین ۲/۲۱۰؛ فهرست خدیویه (دارالکتب مصر) مصر ۵/۳۵۰؛ دنا
۱۱۶۰/۲]

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۲۵۰/۱

آغاز: بسمله هذه مقدمة في الكسر و البسط بطريق الحكيم سامور
الهندي قال الله سبحانه و تعاليو علم آدم الاسماء كلها اعلم ان هذا
العلم علمه الله لآدم ... فلما وصل الى نوح خاف عليه ان يصل اليه
من لا يصلح له ... و كان ادريس قد وضعه في كتاب كبير من
جلود الطبا ... فلما انتقل الى نوح اخذ الكتاب بعد الطوفان و دهنه
بالصندروس و عمل عليه دفتين من الذهب الاحمر؛ انجام: و اما
سامور بن اشتوه الهندي فانه قال يستحب البخور في اوقات
الاعمال ... و عنده مفاتيح الغيب لا يعلمها الا هو الى قوله مين.
تمت طريقة شيخ سامور بن اشتوه الهندي و الحمد لله وحده ... و
سلم تسليمأ ابداً.

خط: نسخ، بی کاف، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه ای، ۶گ (۱-۶)، ۲۶
سطر [ف: ۳-۳۶]

● الترغيب و الترهيب / حديث / عربی

at-targīb wa-t tarhīb

الترغيب و الترهيب از منذری یاد شد، ولی نسخه ما چون از
آغاز و انجام افتاده است معلوم نشد از کیست؛ همین اندازه
پیداست که در چند کتاب است و نخستین آن عنوان «الباب
الاول في الاخلاص و احضار النية في جميع الاحوال و الاقوال و
الاحوال البارزة و الخفية» دارد و بازپسین آن در نسخه ما «کتاب
آداب» است و روی هم در ۳۷۰ باب است.

[دنا ۱۱۵۹/۲]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۸۷۹/۱

آشفته و پس و پیش شده و از باب یکم است تا باب الحادی و
التسعون في الوعظ و الاقتصاد فيه و باب ۳۷۰ در میانه آمده است
در هر بابی پس از چند آیت قرآن حدیث های صحیح بخاری و
مسلم و کتاب های معتبر دیگر سنی آمده؛ خط: نسخ، بی کاف، بی تا؛
افتادگی: آغاز و انجام؛ کاغذ: سمرقندی، جلد: تیماج قهوه ای
مقوایی تازه، ۱۶۲گ (۱-۱۶۲)، ۲۳ سطر (۱۳×۲۵)، اندازه:
۲۵×۱۷سم [ف: ۱۴-۳۹۱۹]

● الترفق في العطر / طب / عربی

at-taraffuq fi-l 'iṭr

[دنا ۱۱۶۰/۲]

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۱۵۶۹/۲

آغاز: بسمله. من كتاب الترفق في العطر: عمل المسك التبتی تاخذ
من الزيت الدورى؛ انجام: و جميع ذلك من خواص دهن
البلسان. ثم المنقول من خط يحيى بن جزلة الطيب و هو اما اختاره
من كيمياء اطعمة و من كتاب الترفق في العطر
خط: نستعلیق، بی کاف، تا: ۹۱۳ق، کاغذ: ترمه، جلد: میشن قهوه ای،
۲۱ سطر [ف: ۵-۲۹۴]

● ترقیات روح انسانی / عرفان و تصوف / فارسی

taraqqiyāt-e rūh-e ensānī

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری

nasafi, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

آغاز: من مقالات شیخ عزیز نسفی در بیان ترقیات روح. بدانکه
چون انسان تصدیق و پیروی معارف انبیاء کند یا کرد بمقام
ایمان رسید و مؤمن گشت ...

انجام: امید که حقتعالی همه را این توفیق کرامات کناد بحق
محمد (ص) و علی علیه السلام و آل

[دنا ۱۱۶۰/۲؛ فهرستواره منزوی ۲۱۶/۷]

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛ جلد هشتم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276246

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

آغاز: بسمله ای ذکر تو کلفروش بازار سخن xx اوصاف تو دیباچه مجموعه نطق ... ترنم بلبل خیال دیباچه نویسان دو برگ از یک کتاب است به نام چهار فصل، فصل ۱. در انشائیات، ۲. در غزلیات و شعریات و مثنویات، ۳. در حل مسائل مشکله و اشعار غامضه، ۴. در مسائل متفرقه؛ خط: نسخ و نستعلیق، کتاب = مؤلف، تا: ۱۲۲۲ق؛ افتادگی: انجام؛ مصحح، محشی از مؤلف؛ مهر: حاج سید سعید؛ کاغذ: سفید و فسقی، جلد: تیماج سرخ، ۱۹-۳۶ سطر، اندازه: ۱۵/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲-۵۹۲]

● **چهار فصل / هیت / فارسی**

čahār fasl

گفتاری است تحت عنوان فصل و بدون آغاز و انجام چنین می‌نمایند که نویسنده از مردم سندج بوده و زنده به سال ۱۲۷۰ق. عناوین: فصل در تعیین بروج ... فصل نقطه بعد کوکب، فصل فرقدین ... فصل در استخراج خط قبله.

مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۴۸۱۳/۹

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کا، تا: ۱۲۶۸ق؛ به طور چلیبا، با جداول نجومی؛ جلد: تیماج مشکلی، ۴ گ، قطع: پستی [ف: ۲-۱۱۲]

● **چهار فصل (مقدمه بیست رساله) / عرفان و تصوف / فارسی**

čahār fasl (moqaddame-ye bist r.)

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری

nasafi, 'aziz-od-din ebn-e mohammad (- 13c)

در دیباچه این رساله آمده که درویشان از مؤلف خواستند چند رساله در علوم که دانستن آن ضرورت باشد، بنویسد. نسفی در اجابت این درخواست ۲۰ رساله جمع کرده و خود در دیباچه این رساله حاضر که مقدمه آن بیست رساله است چنین می‌آورد: «بیست رساله جمع کردم، ده چنان است که مبتدی و منتهی را از آن نصیب باشد. مبتدی را ایمان پدید آید و منتهی را اطمینان زیادت شود. ده چنان است که جز منتهی را از آن نصیب نباشد ... و پیش از رساله‌های چهار فصل نوشتم. که هر یک در این راه اصلیت». فهرست فصل‌ها: ۱. بیان شریعت و طریقت و حقیقت؛ ۲. بیان انسان کامل؛ ۳. بیان صحبت که اثرهای قوی و خاصیت‌های عظیم دارد؛ ۴. بیان سلوک. از بیست رساله‌ای که نسفی وصف آن‌ها را در دیباچه این رساله می‌آورد و تألیف آن را پذیرفته و این چهار فصل را به منزلت مقدمه آن قرار می‌دهد نشانی در دست نیست جز آن که در پایان این رساله چهار فصل آمده: «آمدیم به رسائل و ابتداء از معرفت انسان کردیم ...» (عبدالرحمن حائری)

آغاز: الحمد لله ... اما بعد، چنین گوید اضعف ضعفاء ... که جماعت درویشان ... ازین بیچاره درخواست کردند که می‌باید که چند رساله جمع کنید در علوم که دانستن آن ضرورت است

خط: نسخ، کا: محمد حسین عماد برهانی، تا: جمادی الاول ۱۳۵۲ق؛ اهدایی: سلطنت رضویه؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: کاغذی آبی، ۱۲ گ، ۱۶ سطر (۱۴×۷)، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۵-۱۸۱۵]

● **چهار فصل / داستان / فارسی**

čahār fasl

مستوفی آشتیانی، علی بن یوسف، ق ۱۳ قمری
mostowfi āštiyāni, 'alī ebn-e yūsof (- 19c)

تاریخ تألیف: ۱۲۹۷ق

در هر فصل چند داستان است و فهرست آنها در دیباچه هست.

چاپ: مشار ۱۶۸۷

[الذریعه ۳۱۴/۵]

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۶۶۷/۱

آغاز: ای باسرار حقیقت برده پی xx بشنو از نایی حکایت نی زنی / آنکه او جان را دمیده در جسد xx از دم آن دم به نی نایی دمد؛ انجام: می‌کده این در معنی چونکه سفت xx «یاغفور» از بهر تاریخش بگفت

خط: شکسته نستعلیق، کا: محمد حسین لشکرنویس، تا: ۲۰ ذی‌قعدة ۱۳۱۰ق و ۱۵ محرم ۱۳۱۱؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج مشکلی، ۲۱۳ص (۱-۲۱۳)، ۱۲ سطر (۱۳×۷) [ف: ۱۲-۲۶۷۶]

● **چهار فصل / کلام و اعتقادات / فارسی**

čahār fasl

حسینی لاهیجانی، هاشم بن مرتضی، ۱۲۶۲-۱۳۴۲ قمری
hoseyni lahiyani, hašem ebn-e morteza (1846 - 1924)

تاریخ تألیف: ۲۹ رجب ۱۲۹۸ق

این کتاب رد کتاب «ذریعة الوری» تألیف میرزا باقر همدانی است در مسئله وحدت ناطق در عصر غیبت که گفتار برخی از پیروان شیخ احمد احسائی است.

آغاز: پس از تسمیه و تحمید: و بعد بدانکه شک نیست که خداوند عالم جل‌شانه از حکمت انجام: و قاتلهم الله انی یؤفکون [فهرستواره منزوی ۲۵۷/۹]

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۴۱۷

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته، نستعلیق، بی‌کا، بی‌تا؛ واقف: نائینی، ۵۳ گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸سم [ف: ۴-۶۴]

● **چهار فصل / ادبیات / فارسی**

čahār fasl

مشهد؛ گوهرشاد؛ شماره نسخه: ۴۸۳/۶

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد یازدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276249

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۷۴/۵-۲
نسخه اصل: اسماعیل صائب ش. ۴۶۰۵؛ خط: نسخ، بی‌کاه، تا:
۴۶۹ق؛ ۱۹ سطر [فیلمها ف: ۱-۴۴۹]

در باره مسئله‌ای نحوی در مثال «ماضرب و اکرم الا انا» بحث شده و این که تقدیر استثناء پس از ماضرب لازم است یا نه.
[دنا ۳۳۰/۳]

→ التناسخ ← ابطال التناسخ

● **تناسخ = سخن اهل تناسخ / عرفان و تصوف / فارسی**
tanāsox = soxan-e ahl-e tanāsox

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری
nasafi, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

دو تحریر از این رساله در کتابخانه دائرة المعارف بزرگ اسلامی هست، یکی مبوب و یا سربندهای فصل بسیار نزدیک به نسخه چاپی و تحریر دوم نامبوب و گزیده‌مانند است. در پنج «فصل» با این عناوین: ۱. بیان صراط؛ ۲. بیان عروج؛ ۳. بیان قیامت؛ ۴. بیان ادوار؛ ۵. بیان نسخ و مسخ.

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه صلوات. اما بعد، چنین گوید اضعف ضعفا و خادم فقرا ... بدان که منزل پنجم تناسخ است و طریق تناسخ طریق قدیم است. چندین هزار سال است که در میان خلق است و بیشتر اهل عالم بر طریق تناسخ بوده اند و هستند ... **انجام:** جمله را با خود به شب برد «یوم نهشر المتقین الی الرحمن وفداً و نسوق المجرمین الی جهنم ورداً»، تمام شد منزل پنجم.

چاپ: در کتاب الانسان الکامل، به تصحیح ماریژان موله (تهران، طهوری: ۱۳۷۹) (چاپ پنجم)
[دنا ۳۳۱/۳؛ نسخه‌های منزوی ۱۰۹۹/۲؛ فهرستواره منزوی ۱۱۲/۶ و ۲۲۹/۹]

۱. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۸/۴

آغاز: بسمله، حمدله، عاقبه صلوات. بدان که منزل سیم تناسخ است و طریق تناسخ طریق قدیم است. چندین هزار سال است که در میان خلق است؛ **انجام:** و بازگشت به وی خواهد بود. معنی شفاعت این است ...

خط: نسخ و نستعلیق، بی‌کاه، تا: قرن ۱۱؛ گزیده‌مانند و نامبوب؛
گ ۸ (۱۹-۲۶) [ف: ۱-۶۴]

۲. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۵۳۳/۵

خط: نستعلیق تحریری، بی‌کاه، تا: قرن ۱۲؛ با سربندهای فصل، بی‌شماره؛ گ ۵ (۵۸-۶۲) [ف: ۱-۶۴]

۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۵/۱۷

آغاز: برابر؛ **انجام:** ورد گرمی بسردی و سردی بگرمی ورد مکر بمکر ورد لشگر بلشگر توان کرد. تمت الرسالة
خط: تعلیق، کاه: احمد بن عبدالعلی بیک بیوک ابادی همدانی، تا:
زمستان ۱۲۸۳ق؛ گ ۷ (۱۲۹-۱۳۵) [ف: ۳-۴۴۶]

● **التناسخ / کلام و اعتقادات / عربی**

قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۱۹۴/۱۴ و عکسی ۷۱۳/۱۴

آغاز: مسأله اطبق النحویون علی حذف الفاعل فی نحو ما ضرب و اکرم الا انا و قالوا ان الاصل ما ضرب الا انا و الا اکرم الا انا؛ **انجام:** و الحق ان المثال المذكور من قبیل تشریک العاملین کما حققناه.

خط: نسخ، کاه: محمود بن عبدالسلام المفتی بحرانی، تا: ۱۱۰۸ق؛ جلد: تیماج قرمز، ۳گ (۶۵-۶۷)، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۱×۱۶سم
[ف: ۱-۲۷۸] و [عکسی ف: ۲-۳۷۰]

→ تناسب تألیفی ← تألیفیه

● **تناسب جسمانیات و مجردات / کلام و اعتقادات / فارسی**
tanāsob-e jesmāniyyāt va mojaradāt

در این رساله مسائلی از قبیل معراج جسمانی و حشر و نشر قیامت و جبر و تفویض مطرح شده و مدار بحث بر سر تناسب جسم و روح است. گاهی بر شیخیه طعنه می‌زند.
[دنا ۳۳۱/۳]

مشهد؛ شیخ علی حیدر؛ شماره نسخه: ۱۰۴۲/۵

آغاز: الحمدله ... بدانکه از برای خداوند سه عالم است باعتباری؛ **انجام:** در درجه او سرد و تر است و در درجه سیم سرد و خشک است

خط: نسخ، بی‌کاه، بی‌تا؛ ۱۱گ (۱۳۷-۱۴۷پ)، اندازه:
۱۷×۲۱سم [مؤید: ۳-۵۴]

● **التناسب و التألیف (القول فی) / منطق / عربی**
at-tanāsub wa-t ta'lif (al-qawl fi)

فارابی، محمد بن محمد، ۹۲۶۰ - ۳۳۹ قمری
fārābī, mohammad ebn-e mohammad (875 - 951)

آغاز: قول المعلم الثانی ابو نصر الفارابی، قدس الله نفسه: انه لما كان للنفس نظام متناسب، و ان لم یکن من طریق الکم، قد علم ذلك من عظیم میلها فی جمیع المحسوسات الی المركبنا المناسبة دون البسائط

انجام: الشعر کلام مؤلف مخیل محصور فی ایقاع متفق دی جمل متساویة الایقاع متکررة متشابهة حروف الخواتیم. تم القول للمعلم الثانی

چاپ: به تحقیق دانش پژوه در المنطقیات للفارابی، جلد ۱ (قم، کتابخانه آیه الله مرعشی: ۱۴۰۸ق)

[دنا ۳۳۱/۳]

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد نهم؛ به کوشش مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276247

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۲

من القطع بوجود عالم آخر بعد هذه الحيوة يحصل فيه هذا المقصود و ذلك هو الدار الآخرة و هذه طريقة اقناعية و الاعتماد على ما تقدم فهذا آخر الكلام في المعاد الجسماني.

خط: نستعليق، بی کا، تا: ۱۰۸۰ق؛ جلد: تیماج مذهب، ۲گ (۳۸-۳۹پ)، ۲۱-۳۹ سطر، اندازه: ۱۵×۲۵سم [ف: ۳۸-۳۹] ۲. تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۶۰۱/۲۳

خط: نسخ، بی کا، تا: ۱۳۰۹ق؛ جلد: تیماج، ۸گ (۱۳۴پ-۱۴۱پ)، ۱۷ سطر (۱۱×۱۵)، اندازه: ۱۷×۲۱/۵سم [ف: ۳۴۰-۳۴۰]

● معاد / عرفان و تصوف / فارسی

ma'ād

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری

nasafi, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (-13c)

در حقیقت معاد و معنی آن نزد اهل وحدت و بیان اختلاف آنان (عرفا و صوفیان) در این موضوع، در چند «فصل» و با عناوین «ای درویش».

آغاز: بسمله باب در سخن اهل وحدت در بیان معاد انسان ... بدان که اهل وحدت را یکبار گفتیم که دو صف اند اصحاب نار و اصحاب نور و باز اصحاب نار دو طائفه اند و هر دو طائفه اند و هر دو طائفه می گویند وجود حقیقی یکی بیش نیست ...

انجام: که دل چو از رنجوری خلاص یافت از درد و رنج خلاص یافت اینست معنی یوم لایتنف مال و لابنون الا ان اتی الله بقلب سلیم.

[نسخه های منزوی ۱۳۹۲:۲؛ فهرستواره منزوی ۲۳۵/۶]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۳-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ ۱۱ص (۲۰-۳۰)، اندازه: ۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۲۸]

۲. تهران؛ سهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶/۳

آغاز و انجام: برابر

در ۱۰ فصل است خط: نسخ، کا: حیدر علی، تا: شوال ۱۲۸۰ق، جا: تهران؛ مصحح اما پر از غلط؛ جلد: مقوایی، ۱۳گ (۳۱پ-۴۳ر)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۴۸-۵]

۳. قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۳/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعليق زیبا، بی کا، تا: ربیع الثاني ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج، ۱۰گ (۲۲پ-۳۱پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۳×۱۷/۵×۱۰/۵سم [ف: ۲۱-۱۴]

۴. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۹/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: شکسته نستعليق، کا: محمد جواد بن محمد حسین طیب طهرانی (نجم الحکماء)، تا: ۱۳۱۴ق؛ جلد: تیماج، ۱۷گ (۱۳پ-۱۹ر)، ۱۵ سطر (۹×۱۵)، اندازه: ۱۳×۲۰/۵سم [ف: ۱۴-۲۱]

خط: نسخ، بی کا، تا: با تاریخ ۹۹۲ق؛ جزو کتابخانه مجدالدین بوده؛ جلد: تیماج، ۱۴ص (۱۸-۳۱)، ۲۱ سطر، اندازه: ۱۶×۲۱سم [ف: ۳۲-۲۰۵]

سماعة النفس < ينبوع الحكمة في زجر النفس

● معاجین و حبوب طبي / طب / فارسی

ma'ājīn va hobūb-e tebbī

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۳۴۲۴/۳۲

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن ۱۱؛ ۴گ (۱۰۳پ-۱۰۶ر) [ف: ۶-۴۱۰]

● معاجین و سفوفات و داروهای چشم و دندان و جز

آن / طب / فارسی

ma'ājīn va sofūfāt va dārū-hā-ye češm va dandān va joz ān

وابسته به: ذخیره خوارزمشاهی؛ جرجانی، اسماعیل بن حسن (۴۳۴-۵۳۱ق)

منتخب از ذخیره خوارزمشاهی در هیجده «باب».

تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۹۲/۸

خط: نستعليق، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ کاغذ: ترمه سمرقندی، جلد: میشن، ۳۴ص (۲۹۰-۳۲۳)، ۱۸ سطر، اندازه: ۲/۱۲×۲۰/۷سم [ف: ۴۱-۵]

● المعاد / کلام و اعتقادات / عربی

● المعاد < مذاهب الناس في المعاد و تقرير قول الحق فيه

● المعاد < جنگ

● المعاد < الاضحوية (ترجمه)

● المعاد < النفس على طريق الدليل و البرهان (ترجمه)

● المعاد < القوى الجسمانية

● المعاد < الاضحوية

● المعاد (رسالة في) < الحشرية ۲

● المعاد / کلام و اعتقادات / عربی

al-ma'ād

فخر رازی، محمد بن عمر، ۵۴۴؟ - ۶۰۶ قمری

faxr-e rāzī, mohammad ebn-e 'omar (1150 - 1210)

این رساله گویا بخشی از یک رساله فلسفی فخر رازی است.

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۴۲۸۰/۱۲

آغاز: بسمله هذا في ضبط مذاهب الناس في المعاد و تقرير قول

الحق فيه اعلم ان هذه المسئلة مبينة على اربعة اركان؛ انجام: فلا بد

فهرستگان: نسخه های خطی ایران (فنا)؛؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

● هفت عقبه / شعر / فارسی

haft 'aqabe

تفرشی، میرزا شکرالله، ق ۱۳ قمری

tafrešt, mīrzā šokr-ol-lāh(- 19c)

سراینده، از شاعران صاحب منزلت در عهد کریم خان زند بوده، وی در طنز و هجو دیگران، ید طولایی داشته و رساله حاضر نیز از انشائات طنز او می‌باشد.

قم؛ موعشی؛ شماره نسخه: ۱۴۸۷/۱۲

آغاز: در خبر است که در سنه ۱۱۷۳ که طلوع ستاره دنباله دار از جانب ... بست چنین ملاحظه شد که بیچاره گنه کار سیه روزگاری که گرد عصیان چهره او را غبار آلود و زنگ گناه خوشه محصول او بیدانه نموده؛ انجام: آنچه عمل صالح داشته فروخته در عوض معاصی خود داده و خط پاک گرفته و خود را به خواندن این دو مصرع مشغول می‌سازد که: دمی آب سرد از پی سگال×× به از عمر هفتاد و هشتاد سال

افزودگی‌هایی منظوم، از میرزا شکرالله تفرشی برای میرزا محمد باقر لشکر نویس در هجو میرزا جعفر فرزند میرزا ابوطالب و هجو آقا یوسف، در چند بیت و اشعاری از شاعران گوناگون و هجوی درباره «صدر» در چهار برگ، بعد از انجام آمده؛ خط: شکسته نستعلیق، بی‌ک، تا: حدود قرن ۱۳؛ آگ (۵۲)، سطور چلیپایی، اندازه: ۱۷×۲۵/۵سم [ف: ۳۷-۴۹]

● هفت قاموس / دعا / فارسی

haft qāmūs

موسوی شیرازی، محمد رضا، ق ۱۳ قمری

mūsavī šīrāzī, mohammad rezā(- 19c)

در ختومات و ادعیه.

تهران؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۲۲۶/۱

آغاز: بدانکه این داعی بمناهل سرمدی و خادم شریعت محمدی محمد رضا الموسوی الشیرازی تغمده الله برحمته الکلّیة الواسعة اقامت و اقدمت؛ انجام: مستوجب جهنم باشند و فضیلت این دعا در این مختصر پذیرا نیست بدین اختصار شد بی‌ک، تا: قرن ۱۴؛ جلد: تیماج، ۵ گ (۳-۷پ)، ۱۶ سطر (۷/۱۳)، اندازه: ۱۵×۲۱سم [ف: ۱۸۷-]

● هفت قصه / داستان / فارسی

haft qesse

جمال زاده، محمد علی، ۱۲۷۰ - ۱۳۷۶ شمسی

jamāl-zāde, mohammad 'alī (1891 - 1997)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۹۳۴۹

بی‌ک، بی‌تا؛ نسخه اصل مؤلف که با ماشین تحریر با تنها یک انگشت نوشته؛ ۱۱۲ گ، ۲۵ سطر (۱۵×۲۰)، اندازه: ۱۹×۲۴سم [ف: ۳۵۲-۱۷]

تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۸۴۵/۳

آغاز: بسمه تعالی. این مشکل را هفت سرباز گویند، و در میانه مشهور است به هفت سر سراجام. آنکه هر گاه بر قاصد و سفری و غایب بسته باشند احتمال کلی می‌رود که آن شب تا وقت شام داخل خانه خود شود. هر گاه در آن شب بیاید در مکان خود حرکت نکرده است؛ انجام: و در حال جنگ بر هر که بسته شود خوب نیست. زن حامله نباشد، و الله العالم. «هو» جناب سیادت انتساب آقا سید محمود سلمه الله خواهش نمودند که در سه صفحه کتاب، لهذا بنویسم، من هم بنوشتم ... تو کم نه ای ز سلیمان من همان مورم ×× قبول کن چه سلیمان نیاز موران را / به هر چه گوهری منشین و مشکن قیمت خود را ×× جهان پر کرده عاشق نگهداری نمی دانی / «عرفی» به عیش هرزه نگردیده با عالم ×× بک گل زده بر گوشه دستار دیگر هیچ. خط: شکسته نستعلیق خوش، بی‌ک، تا: ۱۳۰۲ق، گویا نگارنده (میرزا آغا)؛ هدایی: دکتر صادق کیا [ف: ۳-۳۴۵]

● هفت ضابطه / خط / فارسی

haft zābete

علی خان بن حشمت علی

'alī xān ebn-e hešmat

رساله کوتاهی است در آداب و مقررات کتابت که پیش از آموزش فن خط، یادگیری آنها برای مبتدیان ضروری است.

قم؛ معصومیه؛ شماره نسخه: ۲۰۱/۵

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة علی رسوله محمد و آله و ... اما بعد چنین گوید؛ انجام: بلفظ دانه مروارید و مرجان. بلفظ توپ: آستین دار باشد از جامه و رومال. خط: نستعلیق، ک. محمد امیرالدین بن محمد عزیزالدین (+قاضی قصبه نظام آباد و رسوم)، تا: ۱۲ محرم ۱۲۶۴ق؛ ۱۴ گ (۱۵۵-۱۶۸پ)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۱-۲۱۵]

● هفت طبقات / عرفان و تصوف / فارسی

haft tabaqāt

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری

nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad(- 13c)

فهرست‌نگار توضیحی نداده ولی محتمل است همان «نورالهدایه» نورالدین جعفر بدخشانی باشد. آغاز: اما بعد بدانکه مشایخ طریقت قدس الله ارواحهم چنین فرموده که به طبقات باطنه هفت باشد طبقه اول غیب حق

کرمانشاه؛ جلیلی؛ شماره نسخه: ۲۳۳/۱

آغاز: اما بعد بدانکه مشایخ طریقت قدس الله ارواحهم چنین فرموده که به طبقات باطنه هفت باشد طبقه اول غیب حق خط: نستعلیق و شکسته خوش، بی‌ک، تا: ۱۲۸۲ق؛ جلد: تیماج، ۱۰ سطر، اندازه: ۱۰×۱۶/۵سم [ف: ۲۷۹-]

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فنا)؛ جلد سی و چهارم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276272

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۳/۲۰۱۴

● معرفت انحراف قبله بلدان / جغرافیا / فارسی

ma' refat-e enherāf-e qeble-ye boldān

مختصری در معرفت تشخیص انحراف بلاد از خط نصف النهاری برای استقبال قبله و فوائد مختلف دیگر و اندکی هم در شناخت ساعات است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۱۳۳۶/۸

آغاز: فایده و معرفت انحراف قبله بلدان از خط نصف النهار منقول از مطلع الانوار مولانا محمد باقر یزدی که فرمود است؛ انجام: پیوش جامه سبز و کبود و آل و سفید xx پیوش زرد و سیا و بنفش عتابی

خط: شکسته نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۳؛ محشی؛ مورخ ۱۸۵۳ میلادی، ۵ گگ (۵۸-۶۲)، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۶×۹/۵ سم [ف: ۲۸-۵۵]

● معرفت انسان / عرفان و تصوف / فارسی

ma' refat-e ensān

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری
nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

به درخواست: تاج الدین هادی ابرقوئی

تاریخ تألیف: رمضان ۶۹۱ ق؛ محل تألیف: کوه ابراهیم ابرقوه یکی از رساله‌های «انسان کامل» اوست با عناوین «ای درویش» در پانزده «فصل»: ۱. بیان خلقت صورت انسان؛ ۲. تربیت نطفه به نوعی دیگر؛ ۳. موالید سه گانه (معدن، نبات، حیوان)؛ ۴. روح نباتی؛ ۵. روح حیوانی؛ ۶. روح انسانی؛ ۷. حواس ده گانه درونی و بیرونی؛ ۸. قوه محرکه؛ ۹. روح انسانی؛ ۱۰. سلوک اهل هند؛ ۱۱. روح چیست؛ ۱۲. ترقی روح انسانی؛ ۱۳. آدمی چند روح دارد؛ ۱۴. اجسام و ارواح و موالید چون پدید آمدند؛ ۱۵. نصیحت. (احمد منزوی)
آغاز: ۱: بسمله. در بیان معرفت انسان. نفس انسانی. بدان که جان معنی منبسطی است صفت وی و اثر وی حیات است.

۲: الحمد لله رب العالمین ... جماعت درویشان از این بیچاره درخواست کردند که می‌باید در معرفت انسان رساله ای جمع کنی ...

انجام: ۱: سعادت و شقاوت هر گز مبدل نشود. و الله اعلم بالصواب
۲: ای درویش به یقین بدان که ما مسافرانیم ... در بند آن مباحث که آزاری از تو به کسی رسد به قدر آن که می‌توانی راحت می‌رسان. و الحمد لله رب العالمین.

چاپ: تهران، با پیشگفتار هانری کربن، باتصحیح و مقدمه ماریژان موله، انتشارات طهوری، چاپ دهم، ۱۳۸۹ ش
[فهرستواره منزوی ۹۱۱/۸]

۱. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۸۱۲۴

آغاز: غذای و مجاورت حیات و مجاورتی حسن و حرکت ارادی پیدا آورد؛ انجام: و در مرتبه انسان بالاختر مع العقل الحمد لله

رب العالمین و صلی الله ... (بعد از چهار سطر) سیوم نفس انسانی است که منبع او دماغست و آن بخاری است که از آن خون خیزد که در رگها است که به مغز سر پیوسته است

خط: نستعلیق تحریری، کا: ملا محمد بلخی، تا: غره ربیع الاول ۱۰۶۲ ق؛ افتادگی: آغاز؛ اهدایی: رهبری، ۱۳۸۶؛ جلد: گالینگور، ۱۶ سطر، اندازه: ۱۴×۹/۵ سم [اهدائی رهبر: ۱۸۸-۵]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۴۴/۴

انجام: و اما در مرتبه انسان بالاختر و العقل.

خط: نسخ، بی کاه، تا: ۱۰۷۰ ق؛ ۸ ص [ف: ۲۷۲-۲۷۹-۵]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۸-طباطبائی

آغاز: برابر ۲؛ انجام: ای درویش این رساله را در کوه ابراهیم در ابرقوه جمع کردم و نوشتم در آخر رمضان سنه احدی و تسعین و ستمانه باید که این رساله را عزیز دارید که علم بسیار در این رساله ودیعت نهادیم.

خط: نستعلیق، بی کاه، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ ۳ ص (۱۰۴-۱۰۶)، اندازه:

[ف: ۲۳-۲۸۳]

۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ض ۱۴۶۶۷

خط: نسخ، بی کاه، تا: ۱۲۴۵ ق [الفبائی: ۶۹-]

۵. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۴۰۴۵/۵

آغاز: برابر ۲؛ انجام: این رساله را در کوه ابراهیم در ابرقوه جمع کردم، در آخر شهر رمضان ۶۹۱ ... و من در گوشه اطاق این رساله ها تا اینجا نوشتم (حرر فی شهر صفر المظفر ۱۲۷۵)
خط: نسخ، بی کاه، تا: ۱۲۷۵ ق؛ جلد: میشن، ۸ گگ (۷۱-۷۸)،

۱۸ سطر، اندازه: ۱۵×۷/۲۲ سم [ف: ۷-۱۶۶]

۶. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۱۳۱۶/۸

آغاز: برابر ۲؛ انجام: علم بسیار در این ودیعت نهادم و الحمد لله رب العالمین

خط: نسخ، کا: حیدر علی، تا: شوال ۱۲۸۰ ق، جا: تهران؛ مصحح ولی پر است از غلط؛ جلد: مقوایی، ۱۰ گگ (۱۴۸-۱۵۷ پ)، ۱۵

سطر (۸×۱۵)، اندازه: ۱۵×۲۲ سم [ف: ۵-۴۹]

۷. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۰۵/۱۹

آغاز و انجام: برابر ۱

خط: تعلیق، کا: بیوک آبادی همدانی، احمد بن عبدالعلی بیک، تا: زمستان ۱۲۸۳ ق؛ ۱ ص (۱۴۰) [ف: ۳-۴۴۷]

۸. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۳/۸

آغاز: برابر ۲؛ انجام: باید این رساله را عزیز دارید که علم بسیار در این رساله ودیعت نهادیم الحمد لله رب العالمین

خط: نستعلیق زیبا، بی کاه، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۵ ق؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۹ گگ (۱۱۹-۱۲۷ ر)، ۱۳ سطر، اندازه: ۱۷×۱۰/۵ سم

[ف: ۲۱-۱۶]

۹. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۴۹۴۹/۵

آغاز: برابر ۲؛ انجام: چهار فصل از ابرقوه جمع کردم و نوشتم در اول شهر رمضان المبارک سنه احدی و تسعین و ستمانه آمدیم

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخما)؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

طایفه می گویند که یک نور اس که نور عالم است؛ ۹. بدان که طایفه دیگر می گویند وجود حقیقی خدای راست؛ ۱۰. طایفه دیگر می گویند وجود یکی بیش نیست و آن خداست؛ ۱۱. طائفه ای دیگر می گویند که ... گفته اند العرض لایقی زمانین. (عبدالحسین حائری)

آغاز: بسمله در معرفت الوهیت بدانکه ذات منزّه او لطیف تر از آنست که عقل کسی به کنه او رسد ... ای درویش امکان ندارد که کسی خود را چنان که خود است بشناسد
انجام: این یک طائفه دیگر در بیان توحید. ای درویش عبارت مختلف است و اگر معنی همانست که ما در آن چهار مرتبه گفتیم و السلام علی من اتبع الهدی
[فهرستواره منزوی ۹۱۱/۸]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۹۴/۲۵-طباطبائی

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۲ و ۱۳؛ ص ۸ (۱۴۸-۱۵۵)، اندازه:

۱۳/۵×۲۱/۵سم [ف: ۲۳-۲۸۹]

۲. تهران؛ سپهسالار؛ شماره نسخه: ۳۱۶/۲۵

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کا: حیدر علی، تا: شوال ۱۲۸۰ق، جا: تهران؛ جلد:

مقوایی، ۱۹گ (۲۲۷-۲۴۵)، ۱۵ سطر (۸×۱۵)، اندازه:

۱۵×۲۲/۵سم [ف: ۵-۵۲]

۳. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۸۰۱۳/۲۴

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق زیبا، بی کا، تا: ربیع الثانی ۱۲۸۵ق؛ جلد: تیماج

قهوه ای، ۱۲گ (۱۸۸-۱۹۹پ)، ۱۳ سطر، اندازه:

۱۰/۵×۱۷/۵سم [ف: ۲۱-۲۳]

● معرفت الهی / عرفان و تصوف / فارسی

ma' refat-e elāhī

همدانی، علی بن محمد، ۷۱۴ - ۷۸۶ قمری

hamadānī, 'alī ebn-e mohammad (1315 - 1385)

رساله بسیار مختصری در صفات الهی به نثر و نظم.

[فهرستواره منزوی ۹۱۱/۸]

۱. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۱۰۴/۴

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... حمد آن پادشاه کن فیکون xx

خالق چون و رازق بیچون؛ انجام: و محمد صلی الله علیه و سلم

زان سوی ازل بهشت حرف است، فانهم.

خط: نستعلیق، کا: احمد بن محمد بن سید حسن کربلائی، تا:

۸۸۸ق، جا: کشمیر خانقاه امیریه؛ جلد: تیماج، ۲گ (۴۱-۴۲)

[ف: ۲۳-۲۵۰]

۲. قم؛ مرکز احیاء؛ شماره نسخه: ۹۶۴/۳

البرورة بالعکس
انجام: فتداخل الهواء الضرورة الخلاء فصارت زيادة الى
البياض. تم

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۴۰۱/۴۹

آغاز: برابر؛ انجام: و من بعضها الى بعض كما يفعل.

خط: نستعلیق، کا: کشمیری، رضا بن موسی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ:

سپاهانی، جلد: تیماج مذهب، اص (۳۹۴)، ۲۸ سطر (۱۳/۵×۱۹/۵)،

اندازه: ۱۸×۲۴/۵سم [ف: ۹-۱۰۲۲]

۲. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۹۵/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق تحریری، کا: محمد حسین بن خلف تبریزی، تا:

۱۰۴۱ق؛ جلد: مقوایی، ۲ص (۵-۶)، ۲۷-۳۱ سطر (۱۱/۲×۱۹)،

اندازه: ۱۶/۷×۲۵/۳سم [ف: ۸-۴۰۹]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۲۲۹۷/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ خوش، کا: میرزا طاهر مشهدی، تا: ۱۳۰۹ق، جا: مشهد

رضوی؛ جلد: تیماج، ۲گ (۳۰-۳۱)، ۳۱ سطر، اندازه:

۲/۲×۲۰/۱×۳۳/۱سم [ف: ۱۰-۲۴۱]

۴. تهران؛ دائره المعارف؛ شماره نسخه: ۴۸۶/۳-عکسی

اصل نسخه: همان نسخه بالا [عکسی ف: ۲-۳۴]

۵. تهران؛ مهدوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲/۲

خط: نسخ، کا: محمد طاهر بن محمد ولی طیب مشهدی، تا:

۱۳۰۹ق؛ کاغذ: ترمه، ۲ص (۲۴-۲۵) [نشریه: ۲-۱۰۶]

۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۵۲۹۶

آغاز و انجام: برابر

خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [الفبائی: ۶۶-]

● معرفت الوهیت / عرفان و تصوف / فارسی

ma' refat-e olūhīyyat

نسفی، عزیزالدین بن محمد، ق ۷ قمری

nasafī, 'azīz-od-dīn ebn-e mohammad (- 13c)

در مراتب توحید و خداشناسی، به روش عرفا و نقل آراء حکما

و فلاسفه؛ در یازده «فصل»: ۱. بیان سخن اهل توحید در معرفت؛

۲. مرتبه اول در توحید که به زبان بگوید: ... و دل موافق زبان

وی می شود؛ ۳. مرتبه دوم در توحید که به زبان بگوید لا اله الا

الله و ... و دل وی موافق زبان باشد ... و این توحید اهل اسلام

است؛ ۴. مرتبه سوم در توحید آنست که به زبان بگوید و دل

وی موافق زبان باشد ... به واسطه نور عقل؛ ۵. مرتبه چهارم در

توحید که به زبان بگوید ... و دل وی موافق وی بود ... به واسطه

نور حق؛ ۶. سخن طوائف در بیان توحید بدان که طایفه ای

می گویند کل معرفت خدای معرفت نفس انسان است؛ ۷. همین

طایفه می گویند خدای تعالی بود و هیچ چیز دیگر؛ ۸. همین

فرستگان: نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد سی؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276268

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳